

Broj: UPI 05/2-02-19-5-43/20
Sarajevo, _____ godine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, rješavajući zahtjev poduzeća Univerzitet u Sarajevu, temeljem člana 68. i 71. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03), članka 27. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH" broj: 38/09), te članka 200. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj: 02/98 i 48/99), *d o n o s i*:

RJEŠENJE

1. Izdaje se okolišna dozvola operatoru Univerzitet u Sarajevu – ul. Zmaja od Bosne 14, Sarajevo (KAMPUS), za kotlovsko postrojenje u kampusu Univerziteta u Sarajevu za proizvodnju i distribuciju toplotne energije, tri kotla (S-2400 od 15,6 MW, S-200 od 13,0 MW i kotao S-800 OD 5,2 MW) ukupne snage 33,8 MW. Kotlovnica se nalazi u urbanom dijelu grada, koji okružuju kako ustanove Univerziteta, tako i Američka ambasada, autobuska i željeznička stanica u Sarajevu, u katastarskoj općini Novo Sarajevo I, na parceli 3355/13.

2. Pogoni za koja se izdaje dozvola

Na lokaciji pogona – kampus Univerziteta u Sarajevu se nalaze dva objekta.

1. Prvi objekat je zgrada stare kotlovnice koja nije u upotrebi i u kojoj je smještena toplovodna stanica za potrebe grijanja objekata u Kampusu Univerziteta u Sarajevu.
2. Drugi objekat je zgrada nove kotlovnice (Toplana) dimenzija 18,46 x 42,38 m u kojoj su smješteni:
  - kotlovnica za proizvodnju toplotne energije
  - kancelarije,
  - radionica,
  - garderoba sa tušem i sanitarni čvor

U kotlovnici su instalirana tri kotla. Dva kotla ukupne snage 28,6 MW. Treći kotao je snage 5,2 MW. Svi kotlovi imaju kombinovane gorionike koji kao pogonsko gorivo mogu koristiti prirodni gas i mazut. Pogon obezbjeđuje toplotnu energiju isključivo za potrebe kampusa, te se ne bavi komercijalnom isporukom drugim potrošačima. Kotlovi su visokotlačni proizvođača Đuro Đaković tipa: "Optimal" Steambloc 2400, Optimal" Steambloc 2000 u "Optimal" Steambloc 800. Trenutno se koristi samo kotao "Optimal" Steambloc 800 koji zadovoljava trenutne potrebe zagrijavanja zgrada unutar kampusa Univerziteta u Sarajevu

3. Aktivnosti za koje se izdaje dozvola

- Snabdjevanje parom i toplom vodom
- Proizvodnja i distribucija toplotne energije

4. Osnovne sirovine, energija, voda i pomoćni materijali

4.1. Gorivo

Osnovne sirovine za proizvodnju toplotne energije su gas i mazut. Gas je primarno gorivo za proizvodnju toplotne energije dok se mazut koristi po potrebi kao zamjena za plin ili kao glavno (kotao S 800).

Tabela 1. Karakteristike goriva

Gorivo	Agregatno stanje	Donja toplotna moć Hd	Gustina (kg/m ³)
Prirodni gas	Gasovito	33338 kJ/m ³	0,843 (na 0°C i 1013,25 mbar)
Mazut	Tečno	41,6 MJ/kg	929,1 (na 15°C)

Tabela 2. Godišnja potrošnja sirovina i proizvodnja toplotne

	jedinica	Godina 2019
		Period Januar- Decembar
Potrošnja mazuta	Kg	0 – mazut nije korišten
Potrošnja plina	m ³	248.000 m ³
Potrošnja vode	m ³	1.000
Hydro-X	L	125
Potrošnja električne energije	KWh	120.000
Potrošnja industrijske soli	Kg	500
Proizvodnja toplotne energije	MWh	1650
Potrošnja mazuta po jedinici proizvoda	kgmazuta/kWh	mazut nije korišten
Potrošnja plina po jedinici proizvoda	m ³ plina/kWh	150

- Mazut tokom perioda januar-decembar 2019. godine nije korišten kao pogonsko gorivo za proizvodnju toplotne energije

Pomoćna sirovina Hydro-X, danskog proizvođača Hydro-X A/S, se koristi kod hemijskog tretmana. Dozira se da bi se vezao aktivni kisik i ostale nečistoće te da bi se održala pH vrijednost u napojnoj vodi. Kao pomoćna sirovina se također koristi i kuhinjska za omekšavanje vode.

4.2. Potrošnja električne energije.

U tabeli 3. ispod dat je pregled potrošnje električne energije za razdoblje 01.01.2019 - 31.12.2019. godine, tj. potrošnja električne energije po jedinici proizvoda (količini proizvedene toplotne energije ozračene u GWh).

Tabela 3. pregled potrošnje električne energije u 2019. godini

Godina	Elektična energija kWh	Proizvodnja toplotne energije MWh	Potrošnja po jedinici proizvoda kWh _{el} /MWh _{tj}
2019	120.000	1650	72

4.3. Potrošnja vode

Tabela 3. Potrošnja vode i proizvodnja vode po jedinici proizvoda u 2019. godini

Godina	Potrošnja vode m ³	Proizvodnja toplotne energije MWh	Potrošnja po jedinici proizvoda m ³ /MWh _{tj}
2019	1000	1650	0,60 m ³ /MWh

5. Granične vrijednosti emisija koje pogon i postrojenja imaju u okoliš

5.1. Granične vrijednosti emisija u zrak

Granične vrijednosti emisija u zrak propisane su Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorjevanje („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/13 i 92/17).

Tabela 4. Granične vrijednosti emisije za SO₂, NO_x i CO za **postojeća srednja postrojenja** za sagorjevanje u zavisnosti od vrste goriva

Vrsta goriva	Polutant	Granična vrijednost emisije (mg/m ³ _n)
Tečna goriva (extra lako)	SO ₂	-
	NO _x	150–350
	CO	170
	Čvrste čestice	30
Prirodni gas	SO ₂	35
	NO _x	100
	CO	-
	Čvrste čestice	-

U skladu sa čl. 4. Pravilnika o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorjevanje („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/13 i 92/17), operator je dužan sačiniti **Plan mjerenja emisija**. U postupku vršenja inspeksijskog nadzora, kako je definirano članom 33. Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, br.33/03 i 04/10), inspektor nadležan za poslove zaštite okoliša utvrđuje da li je plan mjerenja emisije pripremljen sukladno odredbama iz stavka 2, ovog člana, kao i da li mjerno mjesto na kojem je vršeno mjerenje posjeduje izvještaj iz člana 4. stavak 6. ovog Pravilnika. U slučaju da se utvrdi da operater nema izrađen plan mjerenja i izvještaj o mjerenom mjestu u skladu sa ovim stavom, inspektor nadležan za poslove zaštite okoliša je dužan naložiti ponovno mjerenje, kao i o tome obavijesti nadležno ministarstvo, te Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH ukoliko je operater obaveznik plaćanja naknada.

5.2. Granične vrijednosti emisija u vodu

Granične vrijednosti emisija u vodu propisane su u PRILOGU 1. - Granične vrijednosti emisije za ispuštanje otpadnih voda, Tabela 1.1. Uredbe o uslovima ispuštanje otpadnih voda u okoliš i sistem javne kanalizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/20).

U tabeli 2.2. Uredbe dat je minimalni broj uzimanja uzoraka tehnoloških otpadnih voda vezano za protok (m³/dan).

Protok m ³ /dan	Minimalni broj uzoraka tokom jedne godine
<5	1
5- 20	2
20 - 50	4
50 - 100	6
100 - 500	8
> 500	12

U tabeli 2.3. Uredbe dat je maksimalno dozvoljeni broj uzoraka koji mogu da ne zadovolje uslove date u tabeli 1.2 u Prilogu 1. Iste Uredbe.

5.3. Granične vrijednosti za buku

Dozvoljeni nivoi buke na otvorenom prostoru/vanjske buke – kod prvih stambenih zgrada/kuća, sukladno Zakonu o zaštiti od buke (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 110/12).

Tabela 5. Dozvoljeni nivoi buke

Područje (zona)	NAMJENA PODRUČJA	Najviši dozvoljeni nivoi (dBA)		
		Ekvivalentni nivoi Leq	Vršni nivo	
			dan	noć
I	Bolničko-lječilišno	45	40	60
II	Turističko, rekreacijsko, oporavilišno	50	40	65
III	Čisto stambeno, odgojno-obrazovne i zdravstvene institucije, javne zelene i rekreacione površine	55	45	70
IV	Trgovačko, poslovno, stambeno i stambeno uz prometne koridore, skladišta bez teškog transporta	60	50	75
V	Poslovno, upravno, trgovačko obrtničko, servisno (komunalni servis)	65	60	80
VI	Industrijsko, skladišno, servisno i prometno područje bez stanovanja	70	70	85

6. Okolišna dozvola se daje pod sljedećim uvjetima i poduzetim mjerama

6.1. Postojeće i planirane aktivnosti za smanjenje emisija iz pogone Toplane

Sve aktivnosti i mjere za smanjenje nastanka emisija se dijele (prema segmentu okoliša na koji se odnose) u tri kategorije i to: emisija u zrak, emisija u vodu, nastanka otpada i buke.

Tabela 6. Opis i analiza mjera

Mjera	Opis mjere	Analiza mjere
Automatizacija gorionika	Konstantno praćenje emisije CO i automatsko doziranje kisika za sagorijevanje goriva	Na osnovu pojave nastanka emisije CO automatskom regulacijom se ubacuje više kisika čime se postiže bolje sagorijevanje, samim time i povećanje en. efikasnosti, smanjenje povećane potrošnje goriva i smanjenje emisija u zraka, kao i potpuna eliminacija stvaranja CO.
Održavanje kotlova i dimnjaka	Redovno čišćenje i održavanje kotlova i dimnjaka kao i zamjena dotrajalih dijelova	Ovim se postiže bolje sagorijevanje goriva u kotlu, tj. veća efikasnost, smanjenje mogućnosti nastanka čađi i CO, smanjenje emisija u zrak.
Zamjena gorionika	Do sada su izvršene zamjene gorionika na kotlovima S 800 i S 2000. Ukoliko bude potrebe za povećanjem postojećeg radnog kapaciteta i na treći kotao (S 2400) izvršit će se i zamjena gorionika na ovom kotlu.	Ovim se postiže bolje sagorijevanje goriva jer novi gorionici imaju veću efikasnost, a samim time se smanjuje potrošnja goriva. Novi gorionici nisko emitujuću NOx gorionici koji smanjuju emisije NOx ispod graničnih vrijednosti.
Servis cijelog sistema	Redovno, i po potrebi usljed kvarova, održavanje i servis cijelog sistema.	Zamjenom puknutih ili dotrajalih cijevi, ventila i ostalih dijelova smanjuju se gubici vode, a samim time i potrošnja goriva, kao emisija dimnih gasova u zrak i emisija tehnološke vode u tlo.

Pražnjenje i čišćenje odmuljne jame	Redovno pražnjenje i čišćenje odmuljne jame u kojoj se skuplja tehnološka voda i odatle preljeva u gradski kanalizacioni sistem	Ovom mjerom se postiže prečišćavanje tehnološke otpadne vode prije izljevanja u kanalizaciju, a samim time i emisija polutanata u vodi.
Održavanje spremnika za mazut	Redovno čišćenje i servis spremnika za mazut	Smanjenje mogućnosti izljevanja mazuta iz spremnika a samim time i emisija u tlo.
Kontrola mazuta	Redovna analiza kvaliteta i količine dobavljenog mazuta	Ovom mjerom se omogućava kontrola nabavljenog mazuta kako bi zadovoljavao tehnički standard. Time se postiže predviđena potrošnja goriva i emisija u zrak.
Reparacija dijelova	Eventualna prepravka oštećenih dijelova sistema. U slučaju kvara zamjenjuje se dio koji se ošteti. Oštećeni dio se odlaže između kotlovnice i toplovodne stanice gdje se, ukoliko je moguće vrši njihova reparacija.	Ovom mjerom se vrši smanjenje količine otpada. Ukoliko se neki oštećeni dio nemože reparirati onda se on odlaže u za to predviđene kontejnere i predaje ovlaštenoj kompaniji za prikupljanje ovakve vrste otpada.
Zatvaranje vrata na kotlovnici	Redovno držanje kotlovnice zatvorenom	Ovom mjerom se sprječava povećanje buke koju emituje kotlovnica prema nablžim receptorima.

6.2. Upravljanje otpadom

Plan upravljanja otpadom dostavljen uz Plan aktivnosti treba da se primjenjuje i imenuje osoba za praćenje aktivnosti adekvatnog upravljanja otpadom. Odgovorna osoba za realizaciju Plana upravljanja otpadom je Mirza Mehaković.

6.3. Održavanje opreme

Redovita održavanja postrojenja koja su vezana za proces rada,

- kod rada na reduktorima ulje se mijenja nakon određenog broja sati rada, izmjenjena ulja se propisno odlažu u zatvorene kante i prikupljene količine propisno se transportiraju prema onima koji brinu o tim starim uljima,
- redovito svakodnevno vršiti praćenje i rad čitavog sistema.

8. Monitoring plan

Operator je dužan da vrši monitoring sukladno važećim zakonskim obavezama propisanim naročito sljedećim provedbenim propisima:

Zrak:

1. Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak („Službene novine Federacije BiH“, br. : 9/14 i 97/17)
2. Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorjevanje („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/13 i 92/17)
3. Pravilnik o uvjetima mjerenja i kontrole sadržaja sumpora u gorivu („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/08)

Voda:

1. Uredba o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/20)

Buka

1. Zakonu o zaštiti od buke (“Službene novine Federacije BiH“, broj: 110/12).

8.1. Mjere planirane za monitoring proizvodnje, nastanka otpada i emisija

Tabela 13. Prijedlog monitoring plana:

Medij	Parametri	Mjesta monitoringa	Učestalost mjerenja
Voda	Boja, Co-Pt skala Temperatura Mutnoća pH vrijednost (0-14) Elektroprovodljivost Amonijačni nitrogen Hloridi Nitriti Nitrati Sulfati Alkalitet Biokemijska potrošnja vode BPK ₅ Hemijska potrošnja kisika HPK Suspendovane materije Ukupan isparni ostatak Pepeo Volatilne materije Ukupan nitrogen Ukupan fosfor Test toksičnosti	Odmuljna jama	U skladu sa Uredbom o uslovima ispuštanje otpadnih voda u okoliš i sistem javne kanalizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/20), tabela 2.2.
Zrak	Koncentracija CO u dimnim gasovima Koncentracija SO ₂ u dimnim gasovima Koncentracija NO _x u dimnim gasovima	Mjesta emisije dimnih gasova- dimnjaci kotlova S 800, S 2000. Ukoliko se bude kotao S 2400 puštao u pogon potrebno je vršiti i mjerenja na njemu	Jednom godišnje kada je gorivo gas i jednom kada je gorivo mazut
	Koncentracija čvrstih čestica u dimnim gasovima	Mjesto emisije dimnih gasova iz emisionih mjesta kotlova K3 i K4 (mjesta ulaska dimnih plinova u dimnjak)	Svake druge godine samo kada je gorivo mazut

Operator – Univerziteta u Sarajevu je dužan ispoštovati sve mjere zadate Rješenjem o vodnoj dozvoli od Agencije za vodno područje rijeke Save br. UP-I-25-3-40-107-7/20 od 09.06.2020. godine.

9. Izvještavanje

Izvještavati Federalno ministarstvo okoliša i turizma o prikupljenim podacima kako je propisano odredbama Poglavlja IV Pravilnika o registrima postrojenja i zagađivanjima („Službene novine Federacije BiH“, broj 82/07). Podaci se moraju unijeti u elektronski registar najkasnije do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu izvještavanja.

U izvještaj se unose i podaci o vrsti upotrijebljenog goriva i sirovine. Podatke o izvršenim mjerenjima izvođač mjerenja je dužan čuvati u svojoj arhivi najmanje pet godina.

Svaku promjenu u radu ili izvanrednu situaciju koja može negativno uticati na okoliš operator je dužan prijaviti Federalnoj upravi za inspekcijske poslove i Federalnom ministarstvo okoliša i turizma.

10. Period važenja dozvole

Okolišna dozvola se izdaje na period od 5 (pet) godina i važi od dana uručenja rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Operator, Univerziteta u Sarajevu (prethodni operator je bio UNIS ENERGETIKA“ d.o.o. Sarajevo a o prestanku upravljanja „Toplana KAMPUS obavijestio je Federalnu upravu za inspekcijske poslove 12.6.2019. godine) podnio je Federalnom ministarstvu okoliša i turizma zahtjev dana 10. 3. 2020. godine za izdavanje okolišne dozvole za kotlovsko postrojenje u kampusu Univerziteta u Sarajevu, Zmaja od Bosne 14, Sarajevo, ukupne instalisane snage 33,8 MW na tri kotla koji kao pogonsko gorivo koriste zemni plin i alternativno mazut. Obradivač zahtjeva je operator Univerziteta u Sarajevu.

Uvidom u zahtjev i odredbe Zakona o zaštiti okoliša (“Službene novine Federacije BiH br. 33/03 i 38/09), Zakona o upravnom postupku (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 2/98 i 48/99), Zakonu o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 70/06) i Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03, 72/09 i 92/17), dana 13. 03. 2020. godine prekinut je postupak Zaključkom, te zatraženo da u roku od 90 dana da dostavi sljedeća dokumenta:

- validan vodni akt izdat od nadležne agencije,
- imenuje odgovorno lice za upravljanje otpadom u kotlovskom postrojenju,
- uplati federalnu administrativnu taksu u skladu sa Zakonom o federalnim upravnim taksama i tarifi federalnih upravnih taksi („Službene novine Federacije BiH“ broj: 43/13) i
- popunjen obrazac za podnošenje zahtjeva.

Operator – Univerziteta u Sarajevu je pribavio Rješenje o vodnoj dozvoli od Agencije za vodno područje rijeke Save br. UP-I-25-3-40-107-7/20 od 09.06.2020. godine na rok od jedne godine i dostavio ga Ministarstvu zajedno sa rješenjem o imenovanju odgovornog lica za upravljanje otpadom, dokaz o uplati administrativne takse i popunjen obrazac koji je prilog zahtjevu za izdavanje okolišne dozvole, u roku koji je ostavljen Zaključkom za dopunu dokumentacije.

Dopisom od 16. 03. 2020. godine Federalno ministarstvo okoliša i turizma je zatražilo od Federalne uprave za inspekcijske poslove dostavljanje svih zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru.

Uvidom u zapisnik broj UP1-10-23-3-13110/2015-1005-1 od 25.12.2015. godine, zapisnik broj UP1-10-19-7-00011/2020-1007-P-1007-1-P od 21.1.2020. i UP1-10-19-7-00012/2020-1007-P-1007-1-P od 22.1.2020. godine o inspekcijskom nadzoru dostavljenim uz dopis Federalne uprave za inspekcijske poslove broj 10-19-7-01473/2020-1000 od 23.3.2020. godine konstatovano je sljedeće:

- operator radi bez važeće okolinske dozvole,
- nije izvršen monitoring emisija u zrak u 2019. godini.

Zahtjev za izdavanje okolišne dozvole stavljen je na jani uvid na web stranicu www.fmoit.gov.ba od 16.6. 2020. Godine, a službeno je dostavljen:

- Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo,
  - Općini Novo Sarajevo,
- i do danas nije bilo primjedbi.

Temeljem izloženog, te imajući u vidu da je došlo do promjene operatora (UNIS- ENERGETIKA d.o.o. Sarajevo na KAMPUS Univerziteta u Sarajevo do konačnog preuzimanja kotlovnice od strane KJKP Toplane), Federalno ministarstvo je ocijenilo da se okolišne dozvole izda u smislu čl. 86., čl. 68. i čl. 71. Zakona o zaštiti okoliša uz poštivanje svih propisanih mjera i zakonske regulative, te je odlučeno kao u dispozitivu ovog rješenja. Nadzor nad provođenjem mjera vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove.

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv istog nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Kantonalnog suda u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema rješenja. Tužba se podnosi u dva istovjetna primjerka i uz istu se prilaže ovo rješenje u originalu ili ovjerenom prepisu.

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama federalnim upravnim taksama i tarifi federalnih upravnih taksi („Službene novine Federacije BiH”, broj: 43/13) tarifni broj 57. tačka 4. podnositelj zahtjeva je uplatio 250,00 KM na budžetski račun UNION BANKE d.d.

MINISTRICA

Dr. Edita Đapo

Dostaviti:

- *Univerzitet u Sarajevu*
- *Općina Novo Sarajevo*
- *Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša KS*
- *Odsjeku za izdavanje okolišnih dozvola i sprečavanje nesreće većih razmjera*
- *arhivi*